

ร่างพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น (ฉบับที่ ..) พ.ศ.
(แก้ไขเพิ่มเติมเพื่อส่งเสริมประสิทธิภาพและความโปร่งใสในการจัดการเลือกตั้งท้องถิ่น)

(นายพริษฐ์ วัชรสินธุ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรคประชาชน กัปคณะ เป็นผู้เสนอ)
ประธานวินิจฉัยไม่เป็นร่างพระราชบัญญัติเกี่ยวกับการเงิน

บันทึกหลักการและเหตุผล
ประกอบร่างพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น (ฉบับที่ ..)

พ.ศ.

หลักการ

แก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๖๒ เพื่อส่งเสริมประสิทธิภาพและความโปร่งใสในการจัดการเลือกตั้งท้องถิ่น

เหตุผล

โดยที่เป็นการสมควรแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๖๒ เนื่องจากปัจจุบัน การจัดการเลือกตั้งท้องถิ่นยังคงเผชิญกับอุปสรรคและข้อครหาเกี่ยวกับประสิทธิภาพและความโปร่งใส ดังนั้น ควรยกระดับประสิทธิภาพและความโปร่งใสของการจัดการเลือกตั้งท้องถิ่น ด้วยการลดความสับสนของประชาชนในการใช้สิทธิเลือกตั้ง เพิ่มความชัดเจนเกี่ยวกับมาตรฐานเรื่องรูปแบบบัตรเลือกตั้งและการจำแนกบัตรดีและบัตรเสีย ลดข้อจำกัดหรืองานธุรการที่ไม่จำเป็นสำหรับผู้สมัครรับเลือกตั้งในการรณรงค์เลือกตั้ง จัดเก็บและเผยแพร่ข้อมูลผลการเลือกตั้งรายหน่วยเลือกตั้งในรูปแบบที่ประชาชนวิเคราะห์ต่อได้ และเพิ่มการคุ้มครองสิทธิในการสังเกตการณ์เลือกตั้ง จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

.....

.....

.....

มาตรา ๑ พระราชบัญญัตินี้เรียกว่า “พระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น (ฉบับที่ ..) พ.ศ.”

มาตรา ๓ ให้ยกเลิกความในวรรคสองและวรรคสามของมาตรา ๒๓ แห่งพระราชบัญญัติ
การเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๖๒ และให้ใช้ความต่อไปนี้เป็น

“การกำหนดหน่วยเลือกตั้งและที่เลือกตั้งตามวรรคหนึ่ง ให้กระทำก่อนวันเลือกตั้งไม่น้อยกว่า ยี่สิบห้าวัน โดยให้ทำเป็นประกาศปิดไว้ ณ ที่ทำการองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้น และสถานที่อื่นที่ เห็นสมควร และต้องเผยแพร่ผ่านระบบเทคโนโลยีสารสนเทศที่ประชาชนเข้าถึงได้โดยทั่วไปตลอดเวลา และในรูปแบบที่นำไปวิเคราะห์ต่อและเครื่องคอมพิวเตอร์สามารถประมวลผลได้ รวมทั้งให้จัดทำแผนที่สังเขป แสดงเขตของหน่วยเลือกตั้งและที่เลือกตั้งไว้ด้วย

การเปลี่ยนแปลงเขตของหน่วยเลือกตั้งหรือที่เลือกตั้ง ให้กระทำได้โดยประกาศก่อนวันเลือกตั้ง ไม่น้อยกว่าสิบวัน เว้นแต่ในกรณีเกิดจลาจล อุทกภัย อัคคีภัย เหตุสุดวิสัย หรือเหตุจำเป็นอย่างอื่นจะประกาศ เปลี่ยนแปลงก่อนวันเลือกตั้งน้อยกว่าสิบวันก็ได้ และให้นำความในวรรคสองมาใช้บังคับด้วยโดยอนุโลม พร้อมทั้งแจ้งเหตุในการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวตามช่องทางที่ระบุไว้ในวรรคสอง”

มาตรา ๔ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๓๔ แห่งพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๖๒ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๖๖ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา ๓๔ ข้าราชการการเมือง สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกสภาท้องถิ่น ผู้บริหารท้องถิ่น หรือเจ้าหน้าที่อื่นของรัฐ อาจช่วยผู้สมัครในการหาเสียงเลือกตั้งได้

ในกรณีปรากฏข้อเท็จจริงว่า ข้าราชการการเมือง สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา สมาชิกสภาท้องถิ่น ผู้บริหารท้องถิ่น หรือเจ้าหน้าที่อื่นของรัฐ กระทำการใดๆ โดยมีขอบข่ายอำนาจหน้าที่อันเป็นการใช้อำนาจหน้าที่เพื่อกลั่นแกล้งหรือให้ผู้อื่นให้โทษแก่ผู้สมัครใด ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งหรือกรรมการการเลือกตั้ง หรือผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำจังหวัด หรือคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ที่คณะกรรมการการเลือกตั้งมอบหมายมีอำนาจสั่งให้ยุติหรือระงับการกระทำนั้นได้

ให้การกรรมการการเลือกตั้งที่พบเห็นการกระทำตามวรรคสอง มีอำนาจสั่งให้ระงับการกระทำนั้นได้แล้วรายงานให้คณะกรรมการการเลือกตั้งทราบ”

มาตรา ๕ ให้ยกเลิกความใน (๒) ของมาตรา ๖๑ แห่งพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๖๒ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“(๒) ในกรณีที่เป็นการเลือกตั้งเพราะเหตุอื่นในไดนอกจากครบวระ ให้คำนวณค่าใช้จ่ายที่ใช้จ่ายไปตั้งแต่วันที่มิเหตุให้มีการเลือกตั้งจนถึงวันเลือกตั้ง”

มาตรา ๖ ให้ยกเลิกความในวรรคหนึ่งของมาตรา ๖๒ แห่งพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๖๒ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา ๖๒ ภายในเก้าสิบวันนับจากวันเลือกตั้งผู้สมัครต้องยื่นบัญชีรายรับและรายจ่ายในการเลือกตั้ง พร้อมทั้งหลักฐานที่เกี่ยวข้องให้ถูกต้องครบถ้วนตามความจริงต่อผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำจังหวัดหรือหัวหน้าพนักงานส่วนท้องถิ่นที่ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำจังหวัดมอบหมาย หรือโดยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนด”

มาตรา ๗ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๗๗ แห่งพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๖๒ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา ๗๗ หีบบัตรเลือกตั้งและบัตรเลือกตั้ง ให้มีลักษณะตามที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนด

ในการกำหนดลักษณะของหีบบัตรเลือกตั้ง ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งคำนึงถึงหีบบัตรเลือกตั้งที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีอยู่แล้วเพื่อให้สามารถใช้หีบบัตรเลือกตั้งดังกล่าวได้ต่อไป

ในการกำหนดลักษณะของสีของบัตรเลือกตั้ง กรณีที่มีสิทธิเลือกตั้งต้องออกเสียงลงคะแนนในบัตรเลือกตั้งมากกว่าหนึ่งประเภท ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนดสีบัตรเลือกตั้งของแต่ละประเภทให้แตกต่างกัน แต่ต้องกำหนดให้สีบัตรเลือกตั้งของการเลือกตั้งประเภทเดียวกันเป็นสีเดียวกันในทุกหน่วยเลือกตั้งทั่วประเทศ

ในการกำหนดข้อความในบัตรเลือกตั้ง ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งคำนึงถึงการระบุข้อมูลพื้นฐานของผู้สมัครนอกเหนือจากหมายเลขประจำตัวผู้สมัคร เพื่อเป็นประโยชน์แก่ผู้ออกเสียงลงคะแนนในการทำเครื่องหมายลงคะแนนตรงตามเจตนาของตน”

มาตรา ๘ ให้เพิ่มความต่อไปนี้เป็นวรรคสามของมาตรา ๙๗ แห่งพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๖๒

“ให้คณะกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งมีหน้าที่อำนวยความสะดวกให้แก่ประชาชนในการสังเกตการณ์ และบันทึกการนับคะแนนเลือกตั้งในทุกหน่วยเลือกตั้งและที่เลือกตั้งได้อย่างสะดวกและใกล้ชิด ไม่ว่าโดยวิธีการบันทึกภาพนิ่ง ภาพเคลื่อนไหว หรือวิธีการอื่นใด”

มาตรา ๙ ให้เพิ่มความต่อไปนี้เป็นวรรคสี่และวรรคห้าของมาตรา ๑๐๐ แห่งพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๖๒

“ให้คณะกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งทุกหน่วย ปิดประกาศลักษณะการออกเสียงลงคะแนนที่จะถือว่าเป็นบัตรดีและบัตรเสียให้ปรากฏที่บริเวณหน้าคูหาเลือกตั้งเพื่อให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งสังเกตเห็นและไม่ลงคะแนนในลักษณะที่จะทำให้บัตรเลือกตั้งเป็นบัตรเสีย โดยจะต้องเป็นประกาศที่มีเนื้อหาและมาตรฐานเดียวกันในทุกหน่วยเลือกตั้ง

การวินิจฉัยลักษณะบัตรดี บัตรเสีย และบัตรที่ไม่ประสงค์ลงคะแนนตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามระเบียบที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนด โดยคำนึงถึงเจตนารมณ์ของผู้ลงคะแนนเป็นสำคัญ”

มาตรา ๑๐ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๑๐๒ แห่งพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๖๒ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา ๑๐๒ เมื่อมีการรวมผลการนับคะแนนเลือกตั้ง ณ ที่เลือกตั้งเสร็จสิ้นแล้ว ให้คณะกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งประกาศผลการนับคะแนนเลือกตั้งของหน่วยเลือกตั้งนั้น จำนวนบัตรเลือกตั้งที่มีอยู่ทั้งหมด จำนวนบัตรเลือกตั้งที่ใช้ และจำนวนบัตรเลือกตั้งที่เหลือจากการลงคะแนนเลือกตั้ง ทั้งนี้ ให้กระทำโดยเปิดเผย นำรายงานผลการนับคะแนนเลือกตั้งปิดประกาศไว้ให้ประชาชนทราบเป็นการทั่วไป ณ ที่เลือกตั้ง ไม่น้อยกว่าสองวันนับแต่วันเลือกตั้ง และ ณ ที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ไม่น้อยกว่าเจ็ดวันนับแต่วันเลือกตั้ง และรายงานผลการนับคะแนนเลือกตั้งต่อคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นโดยทันที เพื่อรวบรวมผลการนับคะแนนของทุกหน่วยเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งนั้น แล้วให้คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นประกาศผลการนับคะแนนเลือกตั้งของเขตเลือกตั้งและรายงานแสดงผลการนับคะแนนเลือกตั้งต่อผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำจังหวัดโดยเร็ว

ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและคณะกรรมการการเลือกตั้งบันทึก รายงาน และเผยแพร่ผลการนับคะแนนเลือกตั้งรายหน่วยของทุกหน่วยเลือกตั้งตามวรรคหนึ่ง ภายในห้าวันนับแต่วันเลือกตั้ง ผ่านระบบเทคโนโลยีสารสนเทศที่ประชาชนเข้าถึงได้โดยทั่วไปตลอดเวลา และในรูปแบบที่นำไปวิเคราะห์ต่อได้และเครื่องคอมพิวเตอร์สามารถประมวลผลได้

การประกาศผลการนับคะแนนเลือกตั้ง การรายงานผลการนับคะแนนเลือกตั้ง วิธีการและระยะเวลาการเก็บรักษาและทำลายบัตรเลือกตั้งและเอกสารหลักฐานเกี่ยวกับการเลือกตั้ง ให้เป็นไปตามระเบียบที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนด”

มาตรา ๑๑ ให้ประธานกรรมการการเลือกตั้งรักษาการตามพระราชบัญญัตินี้ และให้มีอำนาจ
ออกระเบียบ ประกาศ หรือคำสั่งของคณะกรรมการการเลือกตั้ง เพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้

.....

.....

บันทึกวิเคราะห์สรุปสาระสำคัญ
ของร่างพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น (ฉบับที่ ..)
พ.ศ.

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรกับคณะได้เสนอร่างพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น (ฉบับที่ ..) พ.ศ. ต่อสภาผู้แทนราษฎร และได้จัดทำบันทึกวิเคราะห์สรุปสาระสำคัญของร่างพระราชบัญญัติตามข้อ ๑๑๐ ของข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ ดังต่อไปนี้

๑. เหตุผลและความจำเป็นในการเสนอร่างพระราชบัญญัติ

โดยที่เป็นการสมควรแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๖๒ เนื่องจากปัจจุบัน การจัดการเลือกตั้งท้องถิ่นยังคงเผชิญกับอุปสรรคและข้อครหาเกี่ยวกับประสิทธิภาพและความโปร่งใส ดังนั้น ควรยกระดับประสิทธิภาพและความโปร่งใสของการจัดการเลือกตั้งท้องถิ่น ด้วยการลดความสับสนของประชาชนในการใช้สิทธิเลือกตั้ง เพิ่มความชัดเจนเกี่ยวกับมาตรฐานเรื่องรูปแบบบัตรเลือกตั้งและการจำแนกบัตรดีและบัตรเสีย ลดข้อจำกัดหรืองานธุรการที่ไม่จำเป็นสำหรับผู้สมัครรับเลือกตั้งในการรณรงค์เลือกตั้ง จัดเก็บและเผยแพร่ข้อมูลผลการเลือกตั้งรายหน่วยเลือกตั้งในรูปแบบที่ประชาชนวิเคราะห์ต่อได้ และเพิ่มการคุ้มครองสิทธิในการสังเกตการณ์เลือกตั้ง จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

๒. สาระสำคัญของร่างพระราชบัญญัติ

ร่างพระราชบัญญัตินี้มีสาระสำคัญเป็นการแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๖๒ ดังต่อไปนี้

๒.๑ กำหนดให้มีการเผยแพร่รายละเอียดเกี่ยวกับหน่วยและที่เลือกตั้งและการจัดเก็บข้อมูลผลการนับคะแนนรายหน่วยเลือกตั้งด้วยระบบดิจิทัล (ร่างมาตรา ๓ (แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๒๓))

๒.๒ กำหนดหลักเกณฑ์และขอบเขตการมีส่วนร่วมของข้าราชการการเมือง สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกสภาท้องถิ่น ผู้บริหารท้องถิ่น หรือเจ้าหน้าที่อื่นของรัฐในการช่วยผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นให้ชัดเจน โดยให้สามารถกระทำได้ตราบใดที่ไม่มีการกระทำใด ๆ โดยมีขอบด้วยอำนาจหน้าที่อันเป็นการใช้อำนาจหน้าที่เพื่อกลับกลังหรือให้คุณให้โทษแก่ผู้สมัครใด (ร่างมาตรา ๔ (แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๓๔))

๒.๓ กำหนดระยะเวลาที่ใช้คำนวณค่าใช้จ่ายเพื่อให้ครอบคลุมทุกกรณีการเลือกตั้งโดยให้รวมถึงกรณีการเลือกตั้งด้วยเหตุอื่นใดนอกจากการครบวาระ (ร่างมาตรา ๕ (แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๖๑))

๒.๔ กำหนดให้มีการยื่นบัญชีรายรับและรายจ่ายในการเลือกตั้งโดยสามารถยื่นต่อหัวหน้าพนักงานส่วนท้องถิ่นที่ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำจังหวัดมอบหมาย หรือโดยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ได้ (ร่างมาตรา ๖ (แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๖๒))

๒.๕ กำหนดรูปแบบบัตรเลือกตั้งเพื่อออกแบบและกำหนดมาตรฐานรูปแบบบัตรเลือกตั้งให้เกิดความชัดเจน รวมถึงกำหนดให้ข้อมูลบนบัตรเลือกตั้งมีความครอบคลุมมากขึ้น (ร่างมาตรา ๗ (แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๗๗))

๒.๖ กำหนดให้มีการอำนวยความสะดวกแก่ผู้สังเกตการณ์เลือกตั้งในการนับคะแนนการเลือกตั้งได้อย่างสะดวกและใกล้ชิด และสิทธิในการถ่ายภาพนิ่งและภาพเคลื่อนไหวของสถานที่ตั้งของหน่วยเลือกตั้ง (ร่างมาตรา ๘ (แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๘๗))

๒.๗ กำหนดหลักเกณฑ์การวินิจฉัยของคณะกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งเกี่ยวบัตรดีบัตรเสียให้ชัดเจนและเป็นมาตรฐานเดียวกันในทุกหน่วยเลือกตั้ง (ร่างมาตรา ๙ (แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๑๐๐))

๒.๘ แก้ไขเพิ่มเติมเกี่ยวกับวิธีการรายงานและเผยแพร่ผลการนับคะแนนเลือกตั้งรายหน่วยโดยเฉพาะผ่านระบบออนไลน์ที่ประชาชนเข้าถึงได้โดยทั่วไปตลอดเวลา และในรูปแบบที่น่าไปวิเคราะห์ประมวลผลต่อได้และเครื่องคอมพิวเตอร์สามารถประมวลผลได้ (ร่างมาตรา ๑๐ (แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๑๐๒))

๒.๙ กำหนดให้ประธานกรรมการการเลือกตั้งรักษาการตามพระราชบัญญัตินี้ และให้มีอำนาจออกระเบียบ ประกาศ หรือคำสั่งของคณะกรรมการการเลือกตั้ง เพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้ (ร่างมาตรา ๑๑)
